

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי רבן של ישראל מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

גאב"ד ירושלים ומרא דאדעא קדישא

בראשית תשפ"ד

דברי חיזוק והדרכה שנאמרו השבוע אודות חובתנו במצב המלחמה בארץ הקודש

שהאר"ק הרמב"ם בפ"א מהלכ' תשובה לבאר הענין.

זהו לימוד גדול לדידן בעת הזאת, שחובת השעה כדי להינצל בעת הזאת, הוא להבין שהכל מאתו יתב' כדי לעורר אותנו, ולא לתלות את סיבת מאורעות הזמן מחמת דרכי הטבע וכמו אנשי הפוליטיקה שמסבירים הכל בדרכי הטבע ושוכחים שאנו בהשגחה מיוחדת מהבורא ית"ש, שבזה מזמינים עלינו עוד צרות ה"י כדי שנבין שהוא מנהל העולם בלבד.

ובאמת רואים אנו בחוש שהקב"ה הביא את הגזירה הנוראה הזו מתוך ניפוץ העבודה זרה של גאווה כוחי ועוצם ידי, וביטל את טענת אותם האומרים 'נסמוך על הצבא שלנו' וכיוצא, והמתבונן יבין שזהו כדי לעורר אותנו שנגיע להכרה ברורה שאין אנו תלויים בדרכי הטבע אלא אנו תלויים רק ביד ה'.

והנה עם ישראל סבל במשך הדורות ובדור האחרון צרות גדולות, ובודאי שכל אלו הם מסימני הגאולה, אך צריך לדעת נאמנה שאין הקב"ה מביא את הגאולה כל זמן שאין אנו מכירים בהכרה הפשוטה כי "אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים", ורק בשעה שנבוא להכרה זו כי רק הקב"ה בלבד יכול להושיענו אז נזכה לגאולה השלימה וכמבואר בספרים.

ובדרך זו פירשו המפרשים הפסוק בתהלים (ק"כ) "מאין יבוא עזרי", שרק בשעה שנגיע להכרה כי "מאין" - אין לנו למי לפנות לבקש עזרה, ונתלה את עינינו אך ורק לישועת ה', אז "יבוא עזרי" - הקב"ה ישלח עזרתו ויושיענו.

הדרך להינצל מבני ישמעאל - תפילה

והנה הקדוש רבי חיים ויטאל כתב (בספר "עץ הדעת טוב") שבאחרית הימים לפני ביאת משיח צדקינו נסבול מאוד מבני ישמעאל, והוסיף שם דברים נוראים, שאין לנו תקווה להינצל מישמעאל על ידי מלחמות ותכסיסים שונים, אלא הדרך היחידה להימלט ולהינצל מישמעאל הוא על ידי שנבטח בקב"ה ונתפלל אליו שיושיענו מידם, וכמו שאמרו חז"ל (פרקי דר"א פ"ב) שלכן נקרא ישמעאל על שם 'ישמע, אל', ולרמז שעתידים ישראל לצעוק צעקות גדולות בימי גלותו ואז ישמע אל ויענם.

ולכן צריך עכשיו לומר 'תהלים' בדמעות ממש, ולהתפלל לקב"ה מתוך הכרה ברורה שאין עוד מלבדו.

וראו לידע את חשיבות אמירת התהילים בעת הזאת, שבזה תלוי כל הכרעת המלחמה, וכפי שאמר מרן הגרי"ז זצ"ל בימים הקשים בארץ ישראל בשנת תש"ח כשכולם היו באימה מצבאות הערבים, שהעצה היחידה היא לומר תהילים, והוסיף, תראו שהקב"ה ישמע את התהילים שלנו, ומנהיגי החופשיים יתקשו שזהו גבורתם, אבל אנחנו יודעים שהכל תלוי רק ביד ה', והתהילים והתפילות שלנו הם מצילים אותנו מידיהם. והוסיף מרן זצ"ל והטעים את

התעוררות בעת צרה

אנחנו נמצאים בתקופה קשה, שמידת הדין שולטת בעולם, רחמנא ליצלן.

הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ג ה"ד) כתב וז"ל, "עוררו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם", ונראה שכפל הרמב"ם לשונו להורות שיש ב' סוגי שינה, יש שינה קלה שאפשר להעיר את האדם על ידי קול רגיל, אבל לפעמים ישן האדם ב'תרדמה' שזהו שינה עמוקה, ולזה אין מספיק רק בקול בעלמא אלא צריך להכותו בגופו כדי להעירו, וכפי הנראה היינו בתקופה האחרונה בתרדמה חזקה, ולכן הכה אותנו הקב"ה במכה גדולה כ"כ כדי לעורר אותנו מתרדמת הזמן.

ודבר נשגב אמר מרן הגרי"ז זצ"ל, דהנה בשעה שיונה הנביא ירד באוניה לברוח תרשישה, והטיל ה' סער גדול בים והאניה חשבה להישבר, אמר יונה הנביא ע"ה "בשלי הסער הגדול הזה", ואע"פ שהיו שם באוניה הרבה עובדי עבודה זרה וכדכתיב שם "ויזעקו איש אל אלהיו", מ"מ לא תלה יונה הנביא את סיבת הסערה באשמת עוונותיהם של שאר אנשי הספינה, אלא תלה את הסיבה בעצמו ואמר 'בשלי הסער הגדול הזה', ואמר מרן זצ"ל שזהו לימוד לדידן בעת צרה (שהרי רק נבואה שנצרכה לדורות נכתבה) שלא יחפש האדם מה הם העבירות של חבריו וסובביו, אלא יאמר "בשלי הסער הזה", ויפשפש במעשיו במה לחזור בתשובה, ולב יודע מרת נפשו, וכאשר יש כאלה מכות על כל אחד לבדוק עצמו באמת ובלי נגיעות ופניות במה הוא צריך תיקון.

ואמנם גם במצבינו אנו יש לזכור ולידע נאמנה שהקב"ה אוהב אותנו ואינו רוצה לעשות לנו רע, וכל הצרות הללו הם רק כדי לקרוא לנו לשוב אליו, וכמו אב שמייסר בנו לטובתו, ולכן חייבים אנו להתעורר לחזור לקב"ה, שהרי זהו תכלית כל הצרות.

אם תלכו עמי קרי

והנה באמת אין נביא בקרבנו שיאמר בשל מה הסער הגדול הזה, אבל אנו צריכים ללמוד ולקבל מה שכתוב בתורה הק' בפרשת התוכחה - בפרשת בחוקותי, ששם מפורש לנו סיבה נוראה לכל הקללות, וכדכתיב שם (ויקרא כו, כג-לב) "ואם באלה לא תוסרו לי והלכתם עמי קרי, והלכתי אף אני עמכם בקרי והכיתי אתכם גם אני שבע על חטאתיכם", ועל זה כתוב בתורה הק' קללות נוראות וכדכתיב: "והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית וגו' ונתתם ביד אויב וגו' ונתתי את פגריכם על פגרי גלולכם וגו' ונתתי את עריכם חרבה והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניחחכם וגו'. והרי מפורש בתורה סיבה נוראה לצרות המתחזקים ובאים עלינו בתקופה האחרונה, שבשעה שתולים את הצרות שבו עלינו עד עכשיו בדרך הטבע ובמקרה, ואין מתעוררים כדבעי לתקן דרכינו ולשוב בתשובה, מכביד הקב"ה את הייסורים עוד ועוד באופן נורא, עד שנתעורר לתשובה, וכפי

מכתב קודש אודות חובת השעה ממרן רבינו שליט"א

שגילה הרמב"ן ז"ל ליתן איש כופר נפשו כפי המספר העולה לשמו (ושל ראש המשפחה יועיל עבור כל המשפחה), ולהעביר המעות לעניים להינצל מכל רע.

ובעת הזאת יש להתעורר כי אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר, וניפץ הקב"ה בעת הזאת את גאוותם בזרוע בשר, והראה לעין כל שאין לסמוך על זרוע בשר כדי לעורר אותנו לתלות עינינו אליו בלבד ולידע שאין עוד מלבדו, וכבר כתבו הספרים שרק בשעה שעם ישראל יראו עין בעין שאין לנו שום אפשרות להשיג שום ישועה בכוחות הטבע ו"אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים", אז יזכו לישועה.

ועוד זאת יש לעורר בעת הזאת לזיזר מאוד מבזבז הזמן להבלים, ומצוי מאוד בזמני מלחמה שעלולים לבזבז זמן בשיחות שוא לדבר מה אירע והשערות מה יקרה לעתיד וכיוצא"ב, ויש לזכור שתורה מגנא ומצלא, וכל חיזוק בלימוד התורה מוסיף הגנה, וכבר אמרו חז"ל (סנהדרין צח, ב) "שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח, יעסוק בתורה ובגמילות חסדים".

ופשיטא שלא לצאת ח"ו לחופשות וטיולים בעת הזאת בשום פנים ואופן, ומקומו של בן ישיבה בפרט לעת הזאת היא בבית המדרש בלבד.

וה' ישמע שוועתינו ויציל כל אחד ואחד מבני ישראל שלא ייפגע ח"ו, ישלח דברו וירפא את חולי עמו ישראל, ויוציא את השבויים מחושך וצלמוות ומסורותיהם ינתק, ונזכה במהרה לישועה האמיתית בביאת גוא"צ בקרוב.

משה שטרנבוך

בס"ד כ"ד תשרי תשפ"ד, את אשר יגורנו מהתקופה שלפני ביאת משיח בא עלינו, אוי מה היה לנו, אוי לנו כי חטאנו, רבים חללים נפלו ורבים נלקחו בשבי ורבים נפצעו, מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה מחרב הרג ואבדן, ובעת הזאת אין לנו אלא לאחוז באומנות אבותינו תשובה תפלה וצדקה להעביר רוע הגזירה, וכבר אמרו חז"ל (ב"ר ואתחנן ב, ג, ילקו"ש תהלים רמז תתס"ה) אין ישראל נגאלים אלא מתוך צרה תשובה רחמים ותפלה.

בתשובה - לב יודע מרת נפשו במה צריך להתחזק, וכבר כתב הרמב"ם (ריש הלכות תעניות) "מדרכי התשובה הוא שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות".

בתפלה - חובה עלינו להחזיק באומנות אבותינו לומר תהלים בעת צרה, ואף אם יאמר מעט בכמות אבל רב באיכות וישפוך לב כמים מתוך כוונה שכל חייו תלויים בהש"י"ת בלבד, ואשרי מי שמוריד דמעות בתפילתו ומעורר רחמי שמים ששערי דמעות לא ננעלו וגורמים לתפילה שתתקבל. ויאמרו בציבור בכל יום כמה פרקי תהלים לאחר תפילות שחרית מנחה ומעריב, להעביר רוע הגזירה ועבור אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה.

בצדקה - לחמול על דל ובכלל זה להרבות במעשי חסד. וסגולה לשמירה לכל ראשי ואבות המשפחות אשר ביכולתם ואפשרותם, לערוך פדיון נפש כפי

הדברים באומרו: "וכי אתם סבורים שהתותחים והטנקים והמטוסים הם הפציצו, לא מיניה ולא מקצתיה, הרי 'חזית המלחמה' נמצאת למעלה בשמים, וכיון שאנו ניצחנו בחזית האמיתית בשמים על ידי כח התפילה, ממילא ניצלו יושבי הארץ כאן למטה.

תיקון המעשים

(א.ה. הדברים דלהלן נאמרו במיוחד לרבנות נשות ישראל דרך הטלפון)

אמנם בתפילה בלבד לא מספיק אלא צריך גם לתקן מעשינו. ואנחנו עם מיוחד שאינו תלוי כלל בטבע, אלא הכל תלוי רק במעשינו, שאם אנחנו חוזרים בתשובה, הקב"ה משרה שכנתו אצלנו ושומר אותנו, ואם ח"ו לא, אז הקב"ה מסתיר פניו ובאים צרות רבות ורעות. ולכן יש לנו להתעורר עכשיו לתשובה ולשפר המעשים, ומעט אור בס"ד ידחה הרבה חושך.

יש לעורר לזהר מלשון הרע ומחלוקת שהוא אבי אבות הטומאה. והגרא"א דסלר זצ"ל סיפר לי שבקלם לא הלכו הנשים אפילו לשמוע 'פרשת זכור' כדי שלא יתחברו יחד לדבר לשון הרע.

עוד יש לעורר על פריצות שמסלק את השכינה מאתנו, וגורם לנו לאבד את השמירה משמים, ולדאבוננו בזמן האחרון נעשה המצב פרוץ מאוד, ובפרט

בפיאות נכרית שנעשים ארוכות יותר ויותר, וזהו פריצות ודבר ערוה ממש, וצריך לידע שכשיש פריצות אצלנו, הרי השכינה הק' מסתלקת ה", ואז אנחנו מופקדים כאיילות השדה, ומאיך בכל הידור או חיזוק שמוסיפים בצניעות, מוסיפים בהשראת השכינה וזוכים יותר לשמירה משמים.

ועוד זאת יש לזהר אצל הנוהגות ללבוש פאה נכרית, שלא לקחת משערות שיש חשש שהם באים מהודו שהוא תקרובת עבודה זרה, וצריך הכשר מעולה לידע מהו מקור השערות.

ובימים אלו ראוי להרבות בצדקה וחסד, שמי שמרחם על הבריות, מרחמים עליו מהשמים. וכשאין באפשרות לתת כסף לעניים, ראוי לדבר דיבורים טובים לנחם ולעודד שבורי לב, ובזה זוכים לסגולה זו שהמרחם על הברית מרחמים עליו מהשמים.

ובפי כולנו התפילה ובקשה לקב"ה שיתן לנו הכח לעבור הניסיונות של חבלי משיח, ויה"ר שבמהרה ממש ינחלו בני ישמעאל מפלה גדולה ואז יבוא משיח צדקינו, וכמו שכתב בעל הטורים (בראשית כה, יח) שכשיפול ישמעאל באחרית הימים אז יצמח בן דוד, ויה"ר שנזכה בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקינו מתוך נחת ורחבה.

אספקלריה של תורה מכבשונו של מרן רבינו שליט"א על מאורעות התקופה

(דברים שנאמרו השבוע לאחר תפילת שחרית במניין המתקיים בבית מרן שליט"א)

בעת הזאת הוא על הצלת כל איש ואיש מבני ישראל, ושנזכה שישועתנו תבוא ע"י התגלות כבוד מלכותו בעולמו בביאת משיח צדקינו בקרוב, ויהיה פתחון פה למייחלים אליו והרמת כבוד יראי ה'.

גאוה דקדושה בלב בני הישיבות והכוללים הק'

והנה החובה מוטלת בעת הזאת על המשגיחים ומרביצי התורה להחדיר בליבות בני הישיבות הק', את גודל תפקידם והאחריות המוטל עליהם לשמור על כל בית ישראל בעת הזאת על ידי לימוד התורה הק', ולא לבזבז הזמן ח"ו להבלים, שכל בזבז זמן להבל וריק בזמן כזה הרי הוא רשלנות בחובת השמירה על כל בית ישראל בעת הזאת.

ועוד זאת יש להחדיר עכשיו אצל כלל ציבור החרדים - ובפרט אצל בני הישיבות והכוללים הק', שירגישו ויכירו שהם מגינים באמת על כל יושבי הארץ, ולדאבוננו ישנם הבאים בחלישות הדעת בלא הגאוה דקדושה שזכו להיות בני תורה, ובסתר ליבם מרגישים את עצמם פחותי דרגה במה שאינם משרתים בצבא ל"ע, וראוי להשריש את האמת הפשוטה שעפ"י דרך הטבע אין לנו אפשרות להתקיים כאן בארץ הקודש בהיותנו ככבשה אחת בין שבעים זאבים, והזכות היחידה שלנו להתקיים הוא רק בזכות התורה, ואם ח"ו לא נדע דבר זה, ונחשוב שח"ו אנו ניצולים על ידי הצבא שלהם, הרי זה מכניס אותנו לסכנה גדולה, כי רק בשעה שאנו תולים עינינו לקב"ה בלבד ואין אנו תולים עינינו בכוחות אדם, אז אנו יכולים לזכות לישועה.

ובזכרוננו שלפני כמה שנים נשאלתי לאחר דרשה ברבים על ידי חופשי אחד, מדוע אנחנו החרדים לא מתגייסים לצבא, והשבתי שאנו חיילים בצבא ה', וצבא ה' מצילים את היישוב היהודי כולו מהאויבים המקיפים אותנו מכל צד, והבאתי דוגמא ממה שהיה אז שזרקו האויבים עלינו אלף טילים בתקופה קצרה, והנה כל טיל בפני עצמו יכול לגרום להרבה הרוגים, אמנם רוב ככל הטיילים נפלו בשדות פתוחים במקומות שאין אנשים, ושאלתי אותם "מי הסיט את כל הטיילים הללו לשדות פתוחים, וכי החיילים שלכם יכולים לעשות כך", והלא ניסים למעלה מדרך הטבע זה עבודה רק של החיילים שלנו - רבבות בני תורה, שעל ידי כח התורה והתפילה שלהם, ריחם הקב"ה, ואיש לא נהרג, ובלא הניסים האלו היינו כבר אבודים מזמן ה'."

אמנם אותו אחד התעקש וטען שמ"מ חייבים חיילים שילחמו בפועל בחזית מול האויב, ואיך אפשר לחמוק מהחיוב להתגייס בשעה שצריכים חיילים בחזית, וכולם חייבים להשתתף בנטל. והשבתי לו בתשובה לפי הלך מחשבתו, שרואה אני בשאלה זו כעזות וככפופות טובה, שהרי לקחת קצין ולבקש לעשות אותו חייל פשוט זהו חוצפה נוראה, וכ"ש שלקחת את בני התורה המגויסים לצבא ה', ולבקש להוריד אותם לחיילים פשוטים בצבא, זהו וודאי חוצפה נוראה, שהרי בני התורה משמשים במלחמה כ"קצינים" שמצילים בפועל את היישוב כולו מסכנת נפשות ממשית, וכי אתם עוד מעיזים להוריד אותנו לדרגת חיילים פשוטים.

יכירו וידעו כי לה' המלוכה

הנה נמצאים אנו בתקופה קשה שבעוה"ר נפלו כ"כ הרבה חללים מתים, אוי לאוזנים שכך שומעות, וכ"כ הרבה מאחבי" נפלו בשבי, אוי לנו כי חטאנו, ועלינו להצטער מאוד על כל אובדן נפש של כל יחיד מבני ישראל במלחמה רח"ל, וכמו שכתב רש"י בפרשת יתרו על הפסוק (שמות ט, כא) 'ונפל ממנו רב', "כל מה שיפול מהם ואפילו הוא יחידי חשוב לפני רב", וכן על כל שבו עולינו להצטער ולישא בעול ממש, וכדכתיב בפרשת חוקת (במדבר כא, א) 'וישב ממנו שביי', ופירש"י "אינה אלא שפחה אחת", ומבואר שם בפרשה שעל זה יצאו כל בית ישראל למלחמה כדי להציל שפחה אחת בלבד, והרי לפנינו כמה צריך לישא בעול יחד עם שבו אחד - ואפילו שפחה אחת, וכ"ש במצב קשה כזה שנפלו כ"כ הרבה חללים וכ"כ הרבה שבויים, וגם הרבה מאחבי" נפצעו ל"ע, ועלינו להשתתף בצער עמהם, ולהתפלל להשי"ת שירפא את חולי עמו ישראל, ויציל את אחבי" בכל מקום שהם.

אמנם ראוי לעורר ולהסביר שח"ו אין תפילתנו מופנית על 'ניצחון' הצבא, שאין לנו חלק ונחלה ח"ו במבצעי הכוחי ועוצם ידי' שלהם, וכל תפילתנו אינה אלא רק למטרה אחת ויחידה - שלא ייפגע שום נפש יהודי מאחבי", וינקום ה' נקמת דם בעדיו השפוך ויתגדל ויתקדש שמייה רבא.

ובאמת ככל שהצלת היישוב היהודי תהא מוסבת על ידיהם, הרי זה הסתר פנים ולא 'ניצחון', וזהו רק ניסיון לדידן וכמו שהזהיר הנביא מלאכי (ג, טו) "אמרתם שוא עבוד אלוקים והנה עתה אנחנו מאשרים זדים, גם נבנו עושי רשעי גם בחנו אלוקים וימלטו", ולכן עלינו להתפלל לקב"ה שיציל כל איש מבני ישראל באופן שיכירו כולם וידעו כי לה' המלוכה ולא יתלו הניצחון בכוחותיהם. ובאמת זהו חלק מהנסיון של דור אחרון לתלות בכוחי ועוצם ידי כי כך נראה לעיני בשר ודם, אך המתבונן ובפרט כעת שהקב"ה הראה לנו בחוש כן שאין אנו סמוכים על שום כח בעולם ועינינו תלויות לאבינו שבשמים בלבד.

וזכרוננו שבשעה שכולם פחדו שחוסין מלך ירדן יכבוש את הארץ ויהרוג את כולם ח"ו, פגשתי את הרה"צ ר' עמרם בלויא זצ"ל, ושאלתי מה הוא אומר על המצב, והלא כולנו מתפללים להצלתנו שלא יישפך דם יהודי ח"ו, אך מאידך צריך גם להתפלל על כבוד שמים שלא יתגאו הציונים בהצלתם ויאמרו שזהו 'ניצחון שלהם', והיאך אפשר לב' עניינים אלו להיות גם יחד, והשיב ואמר שעל הקב"ה נאמר (ישעיהו מ"ג, ט"ז) "הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה", וביאור העניין, שהאדם נוסע בספינה ממזרח למערב, ותפלתו מאת ה' שיתן רוח מזרחית, אמנם מכנגדו נוסע אדם ממערב למזרח ומתפלל שהקב"ה יתן רוח מערבית, והקב"ה שומע תפלת שניהם ומושיט האניות כל א' למגמתו שיגיע לשלום, ואמר "גם אני מתפלל שהמדינה תתבטל, ומאיך אני מתפלל שלא יישפך דם יהודי, הא כיצד, אין זה מחובתנו להציע פתרונות לקב"ה, והשם בים דרך הוא ישים דרך להשיג את שני המגמות גם יחד, עכ"ד.

והדברים הללו פשוטים ויסודיים לעת הזאת, שעיקר תקוותינו ותפילותינו

סגולה לשמירה - להינצל מכל רע

לאחר שכתב מרן שליט"א מכתב קדשו אודות חובת השעה, והזכיר בו הסגולה לשמירה מכל צרה לערוך כופר נפש ולתת צדקה לעניים כמניין שמו וכסגולת הרמב"ן ז"ל, נהג רבינו הלכה למעשה והפריש 345 ₪ כמניין שמו והעבירם ל'קופת העיר', כשעל גבי המעטפה כתב בכת"י וז"ל: לכבוד קופת העיר פדיון וכופר נפש להינצל מאיבה ומלחמה, משה שטרנבוך כ"ד תשרי תשפ"ד."

לקיום סגולת הרמב"ן כפי שנהג מרן שליט"א לשמירה מכל איבה וצרה, חייגו עכשיו לקופת העיר עבור 'מגבית כופר נפש של ראש המשפחה' 1800-39-47-47

נשותפות בזיכוי אלפים ורבבות, להנצחה בגליון לע"ג או לרגל שמחה וכדו', חייגו ל: 0799691219 שלוחה 3

ניתן לקבל את המאמר כל שבוע בחייל: w7110992@gmail.com

לשותפות בהרצת תורה ויראה וקבלת גליונות להפצה באיזור מגורכם, חייגו: 0799691219 שלוחה 2, והשאירו הודעה ברורה עם הפרטים והמספר טלפון שלכם

מודפס בסיוע "נור התפילין - פרוזות הניכרות" היהודי שמתהדר בו מן שליט"א 0527671384

